

Lieta C-494/21

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2021. gada 11. augusts

Iesniedzējtiesa:

High Court (Ireland) (Augstā tiesa, Īrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 30. jūlijs

Prasītājs:

Eircom Limited

Atbildētāja:

Commission for Communications Regulation

HIGH COURT (AUGSTĀ TIESA, ĪRIJA)

COMMERCIAL (KOMERCLIETU PALĀTA)

[..]

[..]

[Procesuālie jautājumi] [..] **[orig. 2. lpp.]** [..]

TIEK NOLEMTS, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, jautājums, kas ir izklāstīts šīs tiesas rakstiskajā spriedumā, kurš pasludināts 2021. gada 5. maijā, ir jāuzdod Eiropas Savienības Tiesai prejudiciālā nolēmuma sniegšanai, minētais jautājums ir šāds:

Vai apstākļos, kad:

- i) telekomunikāciju tirgus ir liberalizēts un ir vairāki tirgū darbojošies telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēji;
- ii) valsts regulatīvā iestāde (turpmāk tekstā – “VRI”) ir izvēlējusies vienu pakalpojumu sniedzēju (“universālā pakalpojuma sniedzēs” vai “UPS”), lai

izpildītu universālā pakalpojuma saistības (turpmāk tekstā – “UP saistības”);
[oriģ. 3. lpp.]

iii) VRI ir noteikusi, ka eksistē pozitīvas neto izmaksas, kas saistītas ar UP saistību (turpmāk tekstā – “UP saistību neto izmaksas”); un

iv) VRI ir noteikusi, ka UP saistību neto izmaksas ir materiālas salīdzinājumā ar administratīvajām izmaksām, kas saistītas ar UP saistību neto izmaksu sadales mehānisma ieviešanu tirgus dalībnieku vidū;

ja VRI ir nepieciešams, atbilstoši saviem pienākumiem saskaņā ar Universālā pakalpojuma direktīvu 2002/22, izvērtēt, vai UP saistību neto izmaksas nav pārmērīgas attiecībā uz UPS spēju tās segt, ņemot vērā visu UPS īpašību kopumu, tostarp tā aprīkojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu (kā minēts sprieduma *Base 42.* punktā), vai saskaņā ar direktīvām ir pieļaujams, ka VRI veic šo novērtējumu, ņemot vērā tikai UPS īpašību kopumu/stāvokli, vai arī tai ir jānovērtē UPS īpašību kopums/stāvoklis attiecībā pret tā konkurentiem attiecīgajā tirgū?

[..] **[oriģ. 4. lpp.]** [..]

1 [..] [Saīsinājumi]

[..] **[oriģ. 5. lpp.]** [..]

I. IESNIEDZĒJTIESA

2 [..]

II. PAMATLIETAS DALĪBNIKI UN TO PĀRSTĀVĪBA

3 [..]

4 [..]

5 [..]

6 [..] **[oriģ. 6. lpp.]** [..]

III. PAMATLIETAS PRIEKŠMETS UN NOZĪMĪGIE FAKTI

7 Ir nepieciešamas Tiesas norādes par pareizu sprieduma lietā C-389/08 *Base* piemērošanu, kas attiecas uz universālā pakalpojuma direktīvas interpretāciju un it īpaši netaisnīga apgrūtinājuma novērtēšanu, apstākļos, kuros Īrijas tirgū ir tikai viens UPS, bet vairāki telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēji.

- 8 Pamatlietas strīds ir saistīts ar apelācijas sūdzību, ko *Eircom* cēlusi *Irish High Court* atbilstoši *European Communities (Electronic Communications Networks and Services) (Framework) Regulations 2011* (2011. gada Eiropas Kopienas elektronisko komunikācijas tīklu un pakalpojumu noteikumi (pamatnoteikumi), turpmāk tekstā – “Pamatnoteikumi”) 4. pantam.
- 9 *Eircom* lūdz atcelt piecus Komunikāciju regulēšanas komisijas (*Commission for Communications Regulation, ComReg*; turpmāk tekstā – “*ComReg*”) pieņemtos lēmumus, kuros ir konstatēts, ka *Eircom* neto izmaksas par UP saistību izpildi attiecībā uz piekļuves nodrošināšanu noteiktās vietās no 2010.–2011. gada līdz 2014.–2015. gadam ieskaitot, nav bijis netaisnīgs apgrūtinājums *Eircom* un ka līdz ar to *Eircom* finansējuma pieprasījumi atbilstoši *European Communities (Electronic Communications Networks and Services) (Universal Service and Users) Regulations 2011 (the “Universal Service Regulations”)* (2011. gada Eiropas Kopienas elektronisko komunikācijas tīklu un pakalpojumu noteikumi (Universālais pakalpojums un Patērētāju tiesības, turpmāk tekstā – “Universālā pakalpojuma noteikumi”) 11. pantam būtu jānoraida.

IV. HRONOLOĢISKAIS PĀRSKATS

- 10 2010. gada 30. jūnijā pēc sabiedriskās apspriešanas *ComReg* uz divus gadus ilgu laikposmu no 2010. gada 1. jūlija līdz 2012. gada 30. jūnijam atkārtoti izraudzījās *Eircom* kā UP saistību piekļuves no noteiktām vietām nodrošināšanai un attiecībā uz citiem UP saistību aspektiem. Ar vēlāk pieņemtajiem lēmumiem *Eircom* tika atkārtoti izraudzīts attiecībā uz dažiem universālā pakalpojuma aspektiem, un attiecībā uz tirgus apstākļiem tika grozīti nosacījumi un pienākumi. *Eircom* joprojām ir vienīgais UPS, kas Īrijā līdz šim brīdim nodrošina piekļuvi no noteiktas atrašanās vietas un balss pakalpojumiem, kā arī taksofoniem.
- 11 2011. gada 31. maijā pēc vairākām publiskajām konsultācijām *ComReg* publicēja Lēmumu Nr. 04/11, kurš sastāvēja no numurētu lēmumu virknes, kuros ir noteikti UP saistību neto izmaksu un ieņēmumu aprēķināšanas principi un metodika, principi [oriģ. 7. lpp.] un metodika citu UP saistību ieguvumu aprēķināšanai, kā arī pieeja, kas tiktu izmantota, lai noteiktu, vai neto izmaksu dēļ UPS netiek radīts netaisnīgs apgrūtinājums. Attiecīgo lēmumu noteikumi, kuros izklāstīta šī pieeja, ir minēti A pielikumā.
- 12 Laikposmā no 2014. gada septembra līdz 2016. gada martam *Eircom*, saskaņā ar Universālā pakalpojuma noteikumu 11. pantu, iesniedza pieteikumus par UP saistību neto izmaksu finansēšanu attiecībā uz katru no pieciem gadiem no 2010.–2011. gada līdz 2014.–2015. gadam.
- 13 2019. gada 18. aprīlī pēc sabiedriskas apspriešanas attiecībā uz katru no pieciem pieteikumiem, *ComReg* publicēja piecus lēmumus (turpmāk tekstā – “lēmumi”), konstatējot, ka pozitīvās neto izmaksas, kas *Eircom* radušās pildot UP saistības katru gadu no 2010.–2011. gada līdz 2014.–2015. gadam, katrā no gadījumiem nav uzskatāmas par netaisnīgu apgrūtinājumu.

- 14 2019. gada 15. maijā *Eircom* iesniedza apelācijas sūdzību par lēmumiem, pamatojoties uz to, ka *ComReg* kļūdaini konstatēja, ka *Eircom* nav tikusi netaisnīgi apgrūtināta.

V. APSTRĪDĒTIE LĒMUMI

- 15 *ComReg* pieņēma atsevišķu lēmumu attiecībā uz katru gadu, par kuru *Eircom* pieprasīja finansējumu. Šie lēmumi tika publicēti kopā, un attiecībā uz katru gadījumu tika nolemts, ka neto izmaksas nav netaisnīgs apgrūtinājums *Eircom*.
- 16 *Com Reg* aprēķināja, ka *Eircom* UP saistību neto izmaksas piecu gadu laikā kopumā bija nedaudz mazākas kā 43 miljoni EUR. Pozitīvās neto izmaksas, ko attiecībā uz katru gadu ir norādījusi *ComReg*, ir iekļautas B pielikumā.
- 17 *Eircom* peļņa pirms procentu un nodokļu maksājumiem attiecībā uz tā fiksēto tīklu uzņēmējdarbību attiecīgajā piecu gadu ilgajā laikposmā bija 1,397 miljardi EUR, katra attiecīgā gada summa ir norādīta C pielikumā.
- 18 Katra lēmuma pieņemšanā *ComReg* balstījās uz *Oxera*, ekonomikas konsultantu uzņēmuma sniegto “Ziņojumu par netaisnīgu apgrūtinājumu” par katru attiecīgo gadu. *Oxera* ziņojums par 2014.–2015. gadu ir pievienots D pielikumā kā paraugs, kā arī atbilstošais *ComReg* lēmums, kas ietverts E pielikumā.
- 19 Katrā lēmumā tika konstatēts, ka pastāvēja pārbaudāmas un pārbaudītas tiešās neto izmaksas; ka UP saistību peļņa nepārsniedza neto izmaksas (t.i., ka eksistēja pozitīvas neto [oriģ. 8. lpp.] izmaksas); un ka pozitīvās neto izmaksas bija materiālas salīdzinājumā ar sadales mehānisma administratīvajām izmaksām (līdz ar to atbilstoši 38. lēmuma i), ii) un iii) punkta a) apakšpunktā izklāstītajiem nosacījumiem, kā minēts A pielikumā).
- 20 Katrā no saviem ziņojumiem *Oxera* secināja, ka UPS rentabilitāti un spēju iegūt taisnīgu atdeves likmi no ieguldītā kapitāla, attiecīgajā laikposmā UP saistību neto izmaksas būtiski neietekmēja (novērtējums, kas bija jāveic saskaņā ar 40. lēmumu, kā izklāstīts A pielikumā).
- 21 *Oxera* izmantotās (un *ComReg* ieviestās) robežvērtības ietvaros, lai noteiktu, vai *Eircom* saņēma vai nesaņēma taisnīgu atdeves likmi, bija jāsalīdzina *Eircom* ieguldītā kapitāla atdeve (turpmāk tekstā – “ROCE¹”) ar regulētām vidēji svērtām kapitāla izmaksām (turpmāk tekstā – “WACC”), kuru izmaksas bija iepriekš noteikusi *ComReg*. Piemēram, ziņojumā par 2014.–2015. gadu tika konstatēts, ka *Eircom* fiksēto līniju (mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības) uzņēmējdarbības ROCE, iekļaujot neto izmaksas, bija 11,4 %, savukārt *Eircom* atļautais WACC bija 8,18 % (un katrā no izvērtētajiem gadiem ROCE fiksēto līniju uzņēmējdarbībā, ieskaitot neto izmaksas, bija lielāka nekā WACC). Šo

¹ ROCE ir grāmatvedības pieejā balstīts finanšu peļņas rādītājs, ar kuru tiek ņemta vērā attiecība starp uzņēmējdarbības peļņu un uzņēmējdarbībā ieguldīto kapitālu.

skaitļu tabula par katru novērtēto gadu ir iekļauta F pielikumā. *Oxera*, tās veiktās rentabilitātes analīzes “plašākam kontekstam”, arī izvērtēja (lai gan *Eircom* uzskata, ka *Oxera* šos rādītājus nav ņēmusi vērā) papildu rādītājus par *Eircom* finansiālo stāvokli un saimniecisko situāciju, tostarp *Eircom* ienākumus no savas fiksēto līniju tirgus daļas, izmaiņas *Eircom* vidējos ieņēmumos [rēķinot] uz vienu lietotāju laika gaitā, un izmaiņas *Eircom* klientu skaitā laika gaitā. *Oxera* attiecībā uz katru izvērtēto gadu secināja, ka *Eircom* rentabilitāti un spēju saņemt taisnīgu *ROCE* likmi nav būtiski ietekmējušas UP saistību neto izmaksas un līdz ar to, ņemot vērā *Eircom* spēju tās segt, piemērošanas laikposma neto izmaksu apgrūtinājums nebija pārmērīgs.

- 22 *Oxera* norādīja, ka tādējādi, pamatojoties uz veikto analīzi, tā nav vērtējusi, vai neto izmaksas ir būtiski ietekmējušas *Eircom* spēju turpmāk uz vienlīdzīgu nosacījumu pamata sacensties ar konkurentiem saskaņā ar 41. lēmumu (kā tas ir izklāstīts A pielikumā).
- 23 *ComReg* secināja, ka attiecībā uz katru pieteikuma iesniegšanas gadu konstatējams, ka nav būtiskas ietekmes uz *Eircom* rentabilitāti un spēju iegūt taisnīgu *ROCE* likmi, norādīja, ka neto izmaksas nav radījušas *Eircom* būtiskus konkurencei nelabvēlīgus apstākļus. *ComReg* līdz ar to uzskata, ka nav nepieciešams veikt lēmuma Nr.04/11 41. lēmumā izklāstīto konkurences izkropļošanas izvērtēšanu. [oriģ. 9. lpp.]
- 24 Nedz *ComReg*, nedz *Oxera* neesot veikušas *Eircom* tirgus konkurentu novērtējumu. Gan *Oxera* ziņojumi, gan *ComReg* lēmumi ir koncentrēti uz *Eircom* īpašību kopumu.

VI. FIKSĒTO LĪNIJU TELEKOMUNIKĀCIJU TIRGUS ĪRIJĀ

- 25 Tirgus dalībnieku valsts tirgus daļas Īrijas fiksēto līniju tirgū attiecīgā perioda lielākajā daļā, kā tas redzams *ComReg* 2015. gada tirgus pārskatā, ir norādītas G pielikumā: no tā izriet, ka *Eircom* (agrākais vēsturiskais monopols) valsts tirgus daļa attiecībā uz fiksētās telefonijas abonementu skaitu samazinājās no 74,5 % (2010. gada 1. ceturksnis) līdz 47,2 % (2014. gada 4. ceturksnis); savukārt, piemēram, *Virgin* tajā pašā laikposmā palielināja savu valsts daļu no 5 % līdz 21,7 %. *ComReg* 2014. gada tirgus pārskatā tika norādīts, ka pēc 2013. gada mājsaimniecību apsekojuma datiem, Dublinā *Virgin* tirgus daļa bija 42 % pret *Eircom* – 44 %.
- 26 Tā kā *Eircom* ir bijis vienīgais uzņēmums, kurš tika izraudzīts kā tāds, kam ir būtiska ietekme virknē fiksēto līniju tirgos (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības), tāds, kura vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības cenas tiek regulētas, *Eircom* ir vienīgais tirgus dalībnieks, kuram *ComReg* ir piemērojuši *WACC*. Regulējamā *WACC* apmērs netiek apstrīdēts, bet tiek apstrīdēta tā izmantošanas piemērotība, izvērtējot netaisnīgo apgrūtinājumu.

- 27 UPS tostarp ir pienākums ievērot ikviena sabiedrības locekļa pamatotu pieprasījumu tikt pievienotam publiskajam komunikāciju tīklam noteiktā atrašanās vietā par vienotu valsts cenu, par kuru [no ģeogrāfiskā viedokļa] lemj UPS (*the Geographically Averaged Price* (ģeogrāfiski vienādota cena, turpmāk tekstā – “GVC”)).
- 28 Lielākā daļa no UP saistību neto izmaksām (vairāk nekā 85 % 2014.–2015. gada laikposmā) izriet no UP saistību pakalpojumu sniegšanas ekonomiski neizdevīgiem klientiem ekonomiski izdevīgos reģionos, vai ekonomiski izdevīgiem klientiem ekonomiski neizdevīgos reģionos.
- 29 Lai gan šo jautājumu nozīmīgums apelācijas tiesvedībai ir apstrīdams, nav strīda par to, ka augstas konkurences telekomunikāciju tirgum principā ir raksturīgi, ka pakalpojumu sniedzēji, kas nav UPS, arī gūst labumu no patērētājiem, kas pieslēgti tīklam, kuri pretējā gadījumā netiktu apkalpoti (“pozitīvi ārējie faktori”), vai arī ka šādu konkurētspējīgu tirgu atzīta sastāvdaļa ir tāda, ka visi pakalpojumu sniedzēji teorētiski varētu “atlasīt” (*cherry-pick*) [patērētājus] ģeogrāfiski ienesīgākajos centros.

VII. ATBILSTOŠĀS TIESĪBU NORMAS [oriģ. 10. lpp.]

- 30 Faktu rašanās laikā Savienības tiesisko regulējumu attiecībā uz elektroniskajām komunikācijām veidoja pamatdirektīva un četras īpašās direktīvas, no kurām Universālā pakalpojuma direktīvai ir nozīme šajā apelācijas tiesvedībā.
- 31 Pamatdirektīvā ir noteikts, ka katra dalībvalsts izraugās vienu vai vairākas iestādes, kas ir kompetentas rīkoties kā valsts regulatīvā iestāde, un ka šī iestāde vai iestādes ir atbildīgas par pašā pamatdirektīvā un katrā atsevišķajā īpašajā direktīvā noteiktajiem regulatīvajiem pienākumiem. 3. panta 3. punktā ir noteikts, ka “*dalībvalstis nodrošina to, ka valsts pārvaldes iestādes izmanto savas pilnvaras objektīvi un caurskatāmi.*”
- 32 *ComReg* kā elektronisko komunikāciju nozares regulators Īrijā ir valsts regulatīvā iestāde pamatdirektīvas un īpašo direktīvu izpratnē.
- 33 Pamatdirektīvas 7. un 8. pantā ir izklāstīti principi, kuri ir jāpiemēro valsts regulatīvajai iestādei, tostarp nediskriminācija, konkurences aizsardzība, samērīgums un pārskatāmība ².
- 34 Sekojošie Universālā pakalpojuma direktīvas noteikumi attiecas uz šīs tiesvedības problēmjaudājumiem, kas ir pamatā lietas dalībnieku lūgumam lūgt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar 267. pantu:

² Nozīme ir arī Pamatdirektīvas 2. panta g) punktam, 3. panta 1) apakšpunktam un 1. un 36. apsvērumam.

- 1. pants, kurā ir noteikts universālā pakalpojuma mērķis un fundamentālais raksturs;
  - 3. pants, kurš dalībvalstīm uzliek pienākumu nodrošināt universālā pakalpojuma pieejamību, vienlaikus ievērojot noteiktus principus;
  - 12. pants, kurā ir izklāstītas darbības, kas jāveic, ja valsts regulatīvā iestāde uzskata, ka UPS varētu būt pakļauts netaisnīgam apgrūtinājumam;
  - 13. pants, kurā ir noteikts – ja valsts regulatīvā iestāde ir konstatējusi, ka UPS ir pakļauts netaisnīgam apgrūtinājumam, dalībvalstis pēc UPS pieprasījuma var vai nu izveidot mehānismu noteiktu neto izmaksu kompensēšanai ar pārredzamiem nosacījumiem no valsts līdzekļiem, un/vai sadalīt UP saistību neto izmaksas starp dažādiem elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu sniedzējiem tirgū;
  - IV pielikuma A daļa, kas regulē UP saistību neto izmaksu pareizu aprēķinu ³. [oriģ. 11. lpp.]
- 35 Valsts līmenī Universālā pakalpojuma noteikumu (S.I. Nr. 337/2011) 11. pantā ⁴ ir paredzēts, ka UPS var prasīt *ComReg* konstatēt, ka UP saistību neto izmaksas ir netaisnīgs apgrūtinājums.
- 36 12. pantā ir paredzēts – ja *ComReg* konstatē netaisnīgu apgrūtinājumu UPS, tā sadala UP saistību neto izmaksas starp elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu nodrošinātājiem.

VIII. SPRIEDUMS LIETĀ C-389/08 BASE

- 37 Starp lietas dalībniekiem nav vienprātības par Tiesas secinājumu sprieduma lietā C-389/08 *Base* nozīmi un to piemērošanu netaisnīga apgrūtinājuma novērtēšanā, ja tirgū ir tikai viens UPS, un attiecībā uz atbilstošu kritēriju, kas būtu jāpiemēro, lai vispārīgāk noteiktu netaisnīgu apgrūtinājumu. Līdz ar to, Tiesai ir jālūdz sniegt prejudiciāls nolēmums galvenokārt attiecībā uz sprieduma lietā C-389/08 *Base* piemērošanu šai apelācijas tiesvedībai.
- 38 Faktiskie apstākļi Tiesai adresētajam lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu minētajā lietā bija saistīti ar valsts tiesību normām, saskaņā ar kurām, ja to klientiem būtu tiesības uz sociāliem tarifiem, visi tirgus dalībnieki potenciāli būtu bijuši UPS. Beļģijas tiesībās bija paredzēts – ja operatora piešķirto sociālo tarifu

³ Šīs tiesvedības problēmjautājumiem nozīmīgi ir arī šādi apsvērumi: 2., 3., 4., 18., 21. un 23. apsvērums.

⁴ 2011. gada Eiropas Kopienas elektronisko komunikācijas tīklu un pakalpojumu noteikumi (Universālais pakalpojums un lietotāju tiesības)

skaitis proporcionāli pārsniedz šī operatora tirgus daļu, tad operatoram tiktu izmaksāta kompensācija.

- 39 Tomēr neto izmaksas netika aprēķinātas atkarībā no katra atsevišķa operatora īpašību kopuma, bet gan tika balstītas uz agrākām bijušā monopolista [noteiktajām] *Belgacom* izmaksām.
- 40 42.–43. punktā Tiesa attiecībā uz “netaisnīga apgrūtinājuma” jēdzienu nosprieda šādi ⁵:

“Šajā ziņā no Direktīvas 2002/22 preambulas 21. apsvēruma izriet, ka Kopienas likumdevējs universālā pakalpojuma sniegšanas dēļ uzņēmumam iespējami radušos neto izmaksu segšanas mehānismus ir vēlējis saistīt ar pārmērīgu šā uzņēmuma apgrūtināšanu. Saistībā ar to uzskatāms, ka universālā pakalpojuma neto izmaksas var arī nebūt pārmērīgs apgrūtinājums visiem attiecīgajiem uzņēmumiem, tas ir vēlējis novērst, ka ikvienas universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas automātiski radītu tiesības uz kompensāciju. Tādēļ [oriģ. 12. lpp.] netaisnīgs apgrūtinājums, kura esamība valsts regulatīvajai iestādei jākonstatē, lai vispār varētu būt jebkāda kompensācija, ir apgrūtinājums, kas ikvienam attiecīgajam uzņēmumam ir pārmērīgs attiecībā uz tā spēju to paciest, ņemot vērā tam piemītošo īpašību kopumu, tostarp tā aprīkojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu.

Lai arī, ievērojot, ka šajā ziņā Direktīvā 2002/22 nekas nav teikts, vispārīgi un objektīvi noteikt kritērijus, ar kuriem var izraudzīties robežvērtības, kuru pārsniegšanas gadījumā, ņemot vērā iepriekšējā punktā minētās īpašības, apgrūtinājumu var uzskatīt par pārmērīgu, ir valsts regulatīvās iestādes ziņā, tomēr konstatēt, ka universālā pakalpojuma sniegšanas apgrūtinājums ir netaisnīgs, lai piemērotu šīs direktīvas 13. pantu, minētā iestāde drīkst tikai ar nosacījumu, ka tā īpaši izvērtē katra attiecīgā uzņēmuma situāciju, ņemot vērā šos kritērijus.”

- 41 Nav strīda par to, ka gan *ComReg*, gan *Irish High Court* (Īrijas Augstajai tiesai) ir pienākums piemērot Tiesas secinājumus atbilstoši lojālas sadarbības principam. Lietas dalībnieku viedokļi atšķiras tieši par sprieduma lietā C-389/08 *Base* u.c. pareizu interpretāciju un tās pareizu piemērošanu faktiskajai situācijai šajā lietā.

IX. LIETAS DALĪBNIĒKU NOSTĀJAS ATTIECĪBĀ UZ JURIDISKAJĒM JAUTĀJUMIEM

- 42 Starp lietas dalībniekiem nav strīda par to, ka *ComReg* ir juridisks pienākums noteikt, vai UP saistību izpildes izmaksas (tūrā peļņa) ir netaisnīgs apgrūtinājums

⁵ Šie paši principi ir izklāstīti lietā C-222/08 Komisija/Belģija, kas saistīta ar Komisijas uzsāktu pienākumu neizpildes procedūru.

UPS. Tomēr starp lietas dalībniekiem nav vienprātības par Tiesas secinājumu spriedumā lietā C-389/08 *Base* nozīmi un to piemērošanu netaisnīga apgrūtinājuma novērtēšanā, ja tirgū ir tikai viens UPS, kā arī attiecībā uz atbilstošu kritēriju, kas būtu jāpiemēro, lai vispārīgāk noteiktu netaisnīgu apgrūtinājumu.

***Eircom* nostāja**

- 43 *Eircom* nostāja tiktāl, ciktāl tā attiecas uz jautājumiem, saistībā ar kuriem ir iesniegts šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar 267. pantu, ir šāda:
- i) Lai noteiktu, vai *UP saistību* apgrūtinājums konkurētspējīgā tirgū ir netaisnīgs, ir jāveic konkurences analīze, lai novērtētu, vai *UP saistību* neto izmaksu vienpusējā uzlikšana *UPS* neizkropļo konkurenci, radot tam neizdevīgus konkurences apstākļus attiecībā pret tā konkurentiem tirgū;
  - ii) Ir jānovērtē *UPS* relatīvā spēja segt *UP saistību* neto izmaksas, ņemot vērā ne tikai *Eircom* piemītošo īpašību kopumu, bet arī tās konkurentu īpašību kopumu. *Eircom* nolīgtais neatkarīgais ekonomikas eksperts uzskata, ka **[oriģ. 13. lpp.]** bez šī novērtējuma pastāv būtisks risks nonākt situācijā, kuras ietvaros visi komunikāciju pakalpojumu sniedzēji gūst labumu no *UP saistību* pozitīvajiem ārējiem faktoriem, bet to izmaksas sedz vienīgi *UPS*, neatrodoties tam ievērojami izdevīgākā stāvoklī, kas pēc definīcijas būtu jāuzskata par netaisnību, jo nepastāv objektīvs pamatojums tamlīdzīgai atšķirīgai attieksmei;
  - iii) Spriedumā lietā C-389/08 *Base* atsaukšanos uz nepieciešamību izvērtēt *UPS* piemītošo īpašību kopumu ir jāņem vērā šīs lietas faktiskajā kontekstā, kurā bija vairāki *UPS* un *VRI* ar prettiesisku rīcību ir vispārīgi attiekušies pret iespējamo netaisnīgo apgrūtinājumu, kas tika uzlikts katram no šiem *UPS*. Tiesas apsvērumi ir jāvērtē šajā gaismā, nevis kā pilnvarojums izvērtēt tikai viena uzņēmuma īpašību kopumu konkurētspējīgā tirgū;
  - iv) Turklāt īpašību kopums, kas jāņem vērā, veicot spriedumā lietā C-389/08 *Base* izklāstīto pārbaudi, kā, piemēram, aprīkojuma līmenis un tirgus daļa, ir būtiski salīdzinoši nosacījumi, un to atbilstība *UPS* sniedz vienīgi priekšrocības vai rada nelabvēlīgu stāvokli attiecībā pret tā konkurentiem;
  - v) Spriedumā lietā C-389/08 *Base* minētie konstatējumi ir jāaplūko arī saistībā ar saistošajiem pienākumiem, kas *VRI* ir noteikti pamatdirektīvā un Universālā pakalpojuma direktīvā, kā arī ņemot vērā Savienības tiesību vispārējos principus. No pamatdirektīvas un Universālā pakalpojuma direktīvas noteikumiem, kā arī no Savienības tiesību vispārējiem principiem skaidri izriet, ka konkurences izkropļojumu mazināšana ir saistošs pienākums, kas uzlikts *ComReg* kā *VRI*;

- vi) *ComReg* ļoti augstās robežvērtības noteikšana, kas jāievēro, pirms tā izvērtē, ka ir bijusi “*būtiska ietekme*” uz rentabilitāti un/vai spēju iegūt taisnīgu kapitāla atdeves likmi, pirms jebkāda novērtējuma par to, vai apgrūtinājums rada vai nerada nelabvēlīgus konkurences apstākļus attiecībā uz UPS, neatbilst *ComReg* kā VRI pamatdirektīvā un Universālā pakalpojuma direktīvā paredzētajiem pienākumiem;
- vii) Metodoloģijai, saskaņā ar kuru tiek izvērtēts, vai UP saistību neto izmaksas ir nostādījušas UPS konkurencei nelabvēlīgā situācijā, izvērtējot, vai attiecīgajā gadā UPS *ROCE* ir pārsniedzis tā *WACC*, ir trūkumi. *ComReg* pieeja aprobežojas vienīgi ar pārbaudi par UPS spēju vai nespēju absorbēt izmaksas, nesamazinot tā *ROCE* līmeni līdz tā *WACC* līmenim. Turklāt robežvērtība attiecas uz visu *Eircom* fiksēto līniju mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības uzņēmējdarbības *ROCE*, nevis uz tā UP saistību uzņēmējdarbību (kura ir saistīta tikai ar mazumtirdzniecību);
- viii) Vienpusēja pienākuma finansēt universālu pakalpojumu noteikšana vienam uzņēmumam konkurētspējīgā tirgū, vienkārši pamatojoties uz to, ka pēc VRI aplēsēm uzņēmums varētu to atļauties īstermiņā vai vidējā termiņā, nevar būt par objektīvu pamatojumu šādai rīcībai. Fakts, ka UPS *ROCE* ir augstāks par tā *WACC*, bez papildu informācijas [oriģ. 14. lpp.] neliecina, ka UPS spēj segt izmaksas bez negatīvām sekām tā konkurētspējai tirgū. Tas ne par ko neliecina attiecībā uz UPS vai tā konkurentu ietekmi uz tirgu, un tas ir vājš tirgus apstākļu un UP saistību ietekmes uz konkurenci rādītājs;
- ix) Katra tirgus dalībnieka *ROCE* par attiecīgo periodu, ko aprēķinājis *Eircom* ekonomikas eksperts, ir norādīts H pielikumā. *Eircom* piesaistītais neatkarīgais ekonomikas eksperts uzskata, ka skaitļi liecina, ka *Eircom* vidējais *ROCE* 2010.–2015. gada laikposmā ir zemākais starp visiem analizē izvērtētajiem operatoriem;
- x) *ComReg* noteiktā *WACC* izmantošana attiecībā uz *Eircom* nav piemērota robežvērtība: neatkarīgā ekonomikas eksperta atzinums ir tāds, ka daudzās nozarēs uzņēmumu iegūtās peļņas likme pārsniedz *WACC* un katra operatora rentabilitāte ir krietni augstāka par attiecībā uz *Eircom* piemēroto *WACC*. UP saistības, kas ir noteikts pienākums, kura mērķis ir nodrošināt lietotājiem piekļuvi sakaru pamatpakalpojumu kopumam par pieņemamām cenām, nav vērsts uz to, lai samazinātu UPS peļņu konkurences apstākļos. Vienpusēja UP saistību izmaksu uzlikšana UPS, pat ja tas nostāda UPS konkurencei nelabvēlīgos apstākļos, un neatkarīgi no fakta, ka tā nozīmīgākie konkurenti nav bijuši pakļauti pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt to peļņu līdz līdzīgam līmenim, ir pretrunā pamatdirektīvas un Universālā pakalpojuma direktīvas mērķiem nodrošināt samērīgumu un novērst diskrimināciju un konkurences izkropļošanu;
- xi) Saskaņā ar *Eircom* ekonomikas eksperta sniegtajiem pierādījumiem, kurus nav apstrīdējis *ComReg* ekonomikas eksperts, 2010.–2011. gadā neto

izmaksām bija jābūt 244 miljoniem EUR, lai sasniegtu šo kritēriju (kas ir 62 % no peļņas pirms procentu un nodokļu nomaksas) un ka gados, attiecībā uz kuriem tika pieprasīts finansējums, viszemākā summa, kas atbilstu šim kritērijam vienā no šiem gadiem, būtu bijušas neto izmaksas 51 miliona EUR apmērā (kas ir 23 % no peļņas pirms procentu un nodokļu nomaksas).

- xii) *ComReg* lēmumos izvirzītie kritēriji nozīmētu, ka netaisnīgs apgrūtinājums būtu tikai tad, ja *Eircom ROCE* visai fiksēto līniju uzņēmējdarbībai būtu samazinājies līdz tādām līmenim, ka ilgtermiņā, pēc ekonomikas eksperta atzinuma, tam [uzņēmumam] varētu rasties problēmas ar jauna kapitāla piesaisti. Tas nav saderīgi ar tiesību normām, kuru mērķis ir veicināt efektīvu konkurenci;
- xiii) Tiktāl, ciktāl spriedumā lietā C-389/08 *Base* veiktajiem konstatējumiem ir nozīme attiecībā uz tirgiem ar vienu UPS, no tiem izriet, ka VRI, pirmkārt, ir individuāli jānovērtē UPS faktiskās neto izmaksas, nepiemērojot vispārīgus pieņēmumus attiecībā uz saikni starp pozitīvajām neto izmaksām un netaisnīgu apgrūtinājumu, bet tai pēc tam, otrkārt, ir jāizpilda savs saistošais pienākums saskaņā ar Universālā pakalpojuma direktīvu nosakot, tas ir vai nav netaisnīgs apgrūtinājums, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus tirgū, kurā UPS darbojas; un [orig. 15. lpp.]
- xiv) *Eircom* rentabilitāti un spēju iekasēt taisnīgu atdeves likmi lielā mērā ietekmē UPS neto izmaksas, jo tās uzliek *Eircom* papildu izmaksas, kuras nav uzliktas tā konkurentiem, bez *Eircom* kompensējošām priekšrocībām (kā, piemēram, kvazimonopolistiskas tirgus ietekmes mazumtirdzniecības sektorā), lai kompensētu papildu izmaksu apgrūtinājuma radīto neizdevīgo stāvokli. “*Būtiskas ietekmes*” uz rentabilitāti un/vai spēju iegūt taisnīgu atdeves likmi esamība nevar tikt noteikta ar rentabilitātes robežlīmeni, tādējādi izslēdzot konkurences izkropļošanas un objektīva pamatojuma apsvērumus.

***ComReg* nostāja**

- 44 *ComReg* nostāja, tiktāl, ciktāl tā attiecas uz jautājumiem, kas ir lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar 267. pantu pamatā, ir šāda:
- i) Sprieduma lietā C-389/08 *Base* konstatējumi ļauj koncentrēties uz UPS spēju segt neto izmaksas atkarībā no UPS piemītošo īpašību kopuma. Kritērijs paredz vienpusēju analīzi par uzņēmuma individuālo spēju uzņemt apgrūtinājumu, nevis analīzi par visiem tirgus konkurentiem un to attiecīgo spēju segt neto izmaksas;
  - ii) Universālā pakalpojuma direktīva ne tikai ļauj VRI noteikt vispārīgus un objektīvus kritērijus, kas ļautu noteikt, vai apgrūtinājums var tikt kvalificēts kā netaisnīgs, bet spriedums lietā C-389/08 *Base* uzliek VRI pozitīvu

- pienākumu to darīt. Šie [kritēriji] nav direktīvas vai Tiesas noteikti, bet par tiem ir jālemj katrai atsevišķai VRI. Līdz ar to nav jābrīnās, ka katra dalībvalsts ir pieņēmusi pati savus kritērijus un ka tie dalībvalstu starpā atšķiras;
- iii) Spriedumā lietā C-389/08 *Base* izvirzītais kritērijs attiecas uz neto izmaksu pārmērīguma izvērtēšanu, ņemot vērā UPS spēju tās segt, ievērojot noteiktus kritērijus, kuri fokusējas uz UPS īpašību kopumu;
  - iv) Ņemot vērā spriedumā lietā C-389/08 *Base* izvirzīto kritēriju, rentabilitāte ir kritisks mainīgais lielums *Eircom* spējas segt neto izmaksas novērtēšanā;
  - v) *ComReg* norāda, ka *Eircom* rentabilitāte un spēja iegūt taisnīgu *ROCE* likmi ir tā finansiālā stāvokļa rādītāji, un ka tie tiek pienācīgi izmantoti, lai novērtētu tā spēju segt neto izmaksas. *ComReg* norāda, ka regulatora pieļautais *WACC* ir piemērota konkurences robežvērtība peļņas līmenim, lai to izmantotu novērtēšanā. Konkurences lietās regulatori un iestādes bieži izmanto *WACC* kā robežvērtības rādītāju attiecībā uz peļņu, kuru ieguldītāji (t.i., pašu kapitāla īpašnieki un aizdevēji) varētu sagaidīt no ieguldījumu veikšanas uzņēmumā. *WACC* ir ieguldītājam radušās alternatīvas izmaksas uzņemoties ieguldījuma risku sabiedrībā vai, citiem vārdiem sakot, peļņa, ko ieguldītājs pieprasītu kā robežvērtību investīciju veikšanai; **[oriģ. 16. lpp.]**
  - vi) *Oxera* ziņojumos un *ComReg* lēmumos galvenā uzmanība tika pievērsta *Eircom* īpašību kopumam un *Eircom* spējai segt neto izmaksas un tika secināts, ka neto izmaksas nebija pārmērīgas, ņemot vērā *Eircom* spēju tās segt atbilstoši šim kritērijam;
  - vii) Uzņēmuma spēja šķērssubsidēt gūto peļņu ir saistīta ar spēju segt UP saistību neto izmaksas un šķērssubsidēšana kā princips ir sprieduma lietā C-389/08 *Base* argumentācijas pamatā;
  - viii) *Eircom* uzsver netaisnīgumu, ka tam ir jāuzņemas 45 miljonu EUR piecu gadu laikposmā liels apgrūtinājums, neņemot vērā, ka tajā pašā laikposmā *Eircom EBIT* [peļņa pirms procentu un nodokļu nomaksas] bija 1,397 miljardi EUR. Ir skaidrs, ka netaisnīgs apgrūtinājuma novērtējums attiecas uz UPS spēju segt neto izmaksas;
  - ix) Raugoties kritiski, *Eircom* nesniedz pierādījumus, ka tā rentabilitāti un spēju iegūt taisnīgu *ROCE* likmi ir būtiski ietekmējušas UP saistību neto izmaksas. *Eircom* arī neapgalvo, ka UP saistību neto izmaksas izraisītu rentabilitātes trūkumu (jo nekāda rentabilitātes trūkuma nav) vai, vēl svarīgāk, nespēju segt izmaksas. Peļņas absolūtais līmenis un *ROCE/WACC* analīze pierāda, ka neto izmaksām nebija būtiskas ietekmes uz *Eircom* rentabilitāti. Ņemot par piemēru 2010.–2011. gadu, darbojoties konkurētspējīgā vidē, *Eircom EBIT* sasniedza 388 miljonus EUR, vienlaikus sedzot minētā gada pozitīvās neto izmaksas 7,5 miljonu EUR apmērā;

- x) Apgalvojums, ka *ComReg* būtu jāizvērtē UPS konkurenti, viņu peļņa, tirgus daļa un labums, ko tie gūst no UP saistībām, spriedumā lietā C-389/08 *Base* nekādi nav nedz norādīts, nedz arī atbalstīts. Spriedumā lieta C-389/08 *Base* nav izteikts pieņēmums, ka būtu jāveic šāda veida tirgus analīze, nedz arī ka pirms noteikt, vai *Eircom* var segt neto izmaksas, būtu jāveic jebkāda veida salīdzinājums starp *Eircom* un tā konkurentiem;
- xi) *ComReg* norāda, ka konkurentu tirgus daļas un to pieauguma tendences (uz kurām atsaucās *Eircom*) nav rādītājs un vēl jo mazāk izšķirošs faktors *Eircom* spējai segt neto izmaksas. Attiecībā uz citu tirgus dalībnieku *ROCE*, ko *Eircom* ir izklāstījis H pielikumā, *ComReg* norāda, ka šajā *ROCE* analīzē ir ietverti mainīgi un pretrunīgi dati par konkurentu rentabilitāti un katrā ziņā tam nav nozīmes novērtējumā;
- xii) Ja netaisnīga apgrūtinājuma izvērtēšanai būtu nepieciešama šāda tirgus analīze, varētu pamatoti gaidīt, ka pamatdirektīvā vai Universālā pakalpojuma direktīvā tas tiktu izklāstīts līdzīgos vai tādos pašos jēdzienos, vai Tiesa to būtu varējusi norādīt spriedumā lietā C-389/08 *Base*, Tiesa to nav darījusi;
- xiii) *ComReg* metodoloģijā tiek ņemts vērā konkurences stāvoklis tirgū, jo, ja ir konstatēts, ka pozitīvas neto izmaksas būtiski ietekmē UPS rentabilitāti, *ComReg* izvērtēs, vai šādas neto izmaksas būtiski ietekmē vai neietekmē UPS spēju turpmāk uz vienlīdzīgu nosacījumu pamata sacensties ar konkurentiem. Turklāt lēmumā Nr. 40 veiktās analīzes ietvaros, *ComReg* un [oriģ. 17. lpp.] *Oxera* plašākā kontekstā ņēma vērā tirgus aspektus rentabilitātes novērtēšanai (tostarp *Eircom* piemērotās cenas un tās fiksēto līniju tirgus daļu), kā tas izriet, piemēram, no 5.1. tabulas un katram no lēmumiem pievienotos *Oxera* ziņojumus, kuru piemērs attiecībā uz 2014.–2015. gadu ir norādīts D pielikumā;
- xiv) Rentabilitāte ir būtiska norāde uz konkurētspējīgu vidi, un rentabilitātes novērtējuma rezultāts nav nodalāms no apsvērumiem saistībā ar konkurētspēju;
- xv) Šīs apelācijas sūdzības priekšmets ir UP saistību neto izmaksas – naudas summas ietekme – nevis citas kvalitatīvas UP saistību prasības, kam varētu būt ietekme uz konkurenci, piemēram, ĢVC;
- xvi) Taisot spriedumu lietā C-389/08 *Base*, Tiesa neapšaubāmi paturēja prātā nediskriminācijas, samērīguma un tirgus izkropļošanas mazināšanas prasības, kā arī aiziešanas no tirgus nosacījumus, kas varētu būt piemērojami UPS, kad tā noteica atbilstošo kritēriju, lai noteiktu netaisnīga apgrūtinājuma esamību; un
- xvii) Ekonomikas eksperts, ar kuru *ComReg* turpina sadarbību, uzskata, ka *ROCE* un *WACC* salīdzināšana ir piemērota kā daļa no UPS ekonomiskā un finansiālā stāvokļa izvērtēšanas.

X. LŪGUMA SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU PAMATOJUMS

- 45 Starp lietas dalībniekiem nav vienprātības par Tiesas secinājumu spriedumā lietā C-389/08 *Base* nozīmi un to piemērošanu netaisnīga apgrūtinājuma novērtēšanā, ja tirgū ir tikai viens UPS, un par atbilstošu kritēriju, kas būtu jāpiemēro, lai vispārīgāk noteiktu netaisnīgu apgrūtinājumu.
- 46 Spriedums lietā C-389/08 *Base* neattiecas uz situāciju, kurā attiecīgajā tirgū ir vairāki telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēji, bet tikai viens UPS. Šāda situācija rodas Īrijā. Lai atrisinātu pamatlietas problēmjautājumus, ir nepieciešami Tiesas norādījumi. Turklāt ir iespējams, ka Tiesas norādījumi ieinteresētu citu dalībvalstu tiesas; Īrija, visticamāk, nav vienīgā dalībvalsts, kurā ir liberalizēts telekomunikāciju tirgus, kurā var rasties šāda problēma.

XI. PREJUDICIĀLAIS JAUTĀJUMS:

Vai apstākļos, kad: **[oriģ. 18. lpp.]**

- i) telekomunikāciju tirgus ir liberalizēts un ir vairāki tirgū darbojošies telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēji;
- ii) valsts regulatīvā iestāde (turpmāk tekstā – “VRI”) ir izvēlējusies vienu pakalpojumu sniedzēju (“universālā pakalpojuma sniedzēs” vai “UPS”), lai izpildītu universālā pakalpojuma saistības (turpmāk tekstā – “UP saistības”);
- iii) VRI ir noteikusi, ka eksistē pozitīvas neto izmaksas, kas saistītas ar UP saistību (turpmāk tekstā – “UP saistību neto izmaksas”); un
- iv) VRI ir noteikusi, ka UP saistību neto izmaksas ir materiālas salīdzinājumā ar administratīvajām izmaksām, kas saistītas ar UP saistību neto izmaksu sadales mehānisma ieviešanu tirgus dalībnieku vidū;

ja VRI ir nepieciešams, atbilstoši saviem pienākumiem saskaņā ar Universālā pakalpojuma direktīvu 2002/22, izvērtēt, vai UP saistību neto izmaksas nav pārmērīgas attiecībā uz UPS spēju tās segt, ņemot vērā visu UPS īpašību kopumu, tostarp tā aprīkojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu (kā minēts sprieduma *Base* 42. punktā), vai saskaņā ar direktīvām ir pieļaujams, ka VRI veic šo novērtējumu, ņemot vērā tikai UPS īpašību kopumu/stāvokli, vai arī tai ir jānovērtē UPS īpašību kopums/stāvoklis attiecībā pret tā konkurentiem attiecīgajā tirgū?